

Štědřenec odvislý, náš nejjedovatější keř

13.2.2025 - | Equi Press

Rostliny s antinutričními a toxickými látkami jsou v posledních letech stále větší a větší strašák, protože jsou běžnou součástí našich ekosystémů a při pastvě koní a standardním zpracování čerstvých travních porostů nikdy nelze zcela zabránit kontaminaci zdrojů krmiva. Vědět, které rostliny mohou být problematické a jak reagovat v případě nálezu potenciálně toxické rostliny, má tedy mimořádný význam. Dalším ze žlutých bubáků, na kterého si posvítíme, je štědřenec odvislý - náš nejjedovatější keř.

Štědřenec odvislý (*Laburnum anagyroides*)

Štědřenec odvislý je rostlina, opadavá dřevina z čeledi bobovitých, tvořící keře nebo malé stromy s hroznovitými květenstvími s žlutými květy. Štědřenec v ČR přirozeně neroste, pochází z jižní Evropy, ale hojně se pěstuje jako okrasná rostlina v zahradách a parcích. Protože je nenáročný, mrazuvzdorný a snese i chudé, sušší a kamenité půdy, zplaňuje a samovolně, často až invazivně, se šíří do okolí lidských sídel. Koně se proto mohou dostat s touto rostlinou do kontaktu poměrně běžně (křoviny v blízkosti stájí, remízky ve výbězích, únik zvířat do oblasti s výskytem rostliny).

Pro rostlinu štědřenec odvislý (*Laburnum anagyroides*) je používáno více rozdílných názvů, například „zlatý déšť pravý“ nebo „zlatý déšť“ a proto je možná záměna z neznalosti. Věnujte proto zvýšenou pozornost určování druhů rostlin, které se vyskytují ve vašem okolí. Pokud se tato rostlina objeví v místě ustájení koní či pastviny, je vhodné ji pokácet a následně odstranit i kořeny.

Toxické látky a jejich stabilita

Celá rostlina, včetně kůry, květů a semen, je **prudce jedovatá** a to pro **všechny druhy zvířat i člověka**. Štědřence obsahují (zejména v semenech) silně jedovatý chinolizidinový alkaloid **cytisin** (laburnin), dále laburnamin a derivát stilbenu hydroxyresveratol. Otravy jsou **poměrně časně a velmi nebezpečné**.

Za toxicitu štědřence je zodpovědný zejména zmíněný chinolizidinový alkaloid cytisin. Semena štědřence odvislého ho obsahují asi 1,5 až 3 %, sušené listy asi 0,3 %, květy 0,2 %. U koně se za letální dávku považuje **už 0,5 g semen/ kg ž.hm.** a proto už **200 g semen může usmrtit dospělého koně**. Toxická dávka pro člověka je odhadována na 5 mg a dávka schopná člověka usmrtit na 20 až 30 mg. To odpovídá množství, které je obsaženo asi v deseti semenech štědřence. K otravě u dětí postačí 2 semena nebo 5 květů, štědřenec by proto nikdy neměl být vysazován nebo tolerován v rodinných a školních zahradách a v blízkosti dětských hřišť. U psa je letální dávka přibližně desetkrát vyšší, než u koně, ale otravy psů jsou popsány a i pro psy představuje rostlina významné nebezpečí. Pozor proto na psy, kteří rádi aportují a okusují klacky.

Toxicita alkaloidů obsažených ve štědřenci se **sušením neničí** a z toho důvodu je třeba věnovat mimořádnou pozornost i plochám, z nichž se sklízí **seno**. V případě výskytu štědřence na plochách využívaných k výrobě sena (semenáče, zaváté zralé plody), neriskujte a seno **nezkrmujte**. Pozor i na krmiče a „dobromyslné“ zahrádkáře, kteří někdy hází rostlinný odpad do výběhů.

Klinické příznaky, průběh intoxikace

První příznaky intoxikace se objevují rychle, někdy již za **15 až 60 minut po požití**. Mezi příznaky otravy patří nespecifické kolikové bolesti, zvýšené slinění, bledost sliznic, rozšíření zornic, tachypnoe

- zrychlené dýchání, tachykardiě, někdy se objevuje celková excitace, třes, záškuby až křeče, pocení, hypertermie, později poruchy vidění, ospalost, svalová slabost, bezvědomí. Smrt nastává v důsledku selhání oběhu nebo dechu.

Terapie je jen **symptomatická** (infuze, při křečích antikonvulziva). Zásadní význam má proto **rychlé poskytnutí první pomoci, která spočívá ve výplachu žaludku** s následnou aplikací adsorbencí či laxancií. K dekontaminaci ovšem musí dojít před rozvojem neurologických příznaků, protože po rozvoji neurologických příznaků je již **prognóza špatná**.

Zdroje

Nejčastější otravy koní rostlinami na území České republiky. Projekt IVA VETUNI 2021. MVDr. Tereza Novotná; Prof. MVDr. Zdeňka Svobodová, DrSc.; MVDr. Petr Jahn, Csc.

SLAVÍK, Bohumil (editor). Květena České republiky 4. Praha: Academia, 1995.

KOBLÍŽEK, J. Jehličnaté a listnaté dřeviny našich zahrad a parků. 2. vyd. Tišnov: Sursum, 2006.

Galerie

×

Autor snímku:

Zdraví koně a jezdce

Počet fotografií: 4

Podobné články

Staří koně: Co bychom měli vědět?

Před 13 hodinami Gabriela Rotová

Role, kterou přisuzujeme našim koním, se v posledních desetiletích zásadním způsobem proměnila. Koně už nejsou nosným pilířem společnosti v oblasti...

Zdraví a veterinární péče

Akupunktura pro koně: Co přináší vašim čtyřnohým partnerům?

Předevčírem MVDr. Zuzana Zápalková

Akupunktura, starodávná léčebná metoda původem z Číny, si nachází stále větší uplatnění i ve veterinární medicíně, a to včetně léčby koní. Mnozí...

Zdraví a veterinární péče

<https://equichannel.cz/clanky/zdravi-kone-a-jezdce/stedrenec-odvisly-nas-nejjedovatejsi-ker>